

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԻ ԱՆՁՆԱԳԻՐ

ՄԱՐԶԸ	ԼՈՌԻ
ՀԱՄԱՅՆՔԸ	ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ
ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԸ	ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ

1. ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱԿՆԱՐԿ

Թումանյան քաղաքը նախկինում եղել է Թիֆլիսի նահանգի Լոռի-Բորչալուի գավառի կազմում և ունեցել է Ձագիծոր, Ձաղիծոր անվանումները: Թումանյան է վերանվանվել 1951 թվականին՝ի պատիվ Ամենայն հայոց բանաստեղծ Հովհաննես Թումանյանի: Ձաղիծորը 1921թ. հուլիսի 20-ին ԽՍՀ վարչական վերաբաժանումների մասին դեկրետով եղել է Լոռու գավառի Դսեղ գավառամասի կազմում, 1930թ. սեպտեմբերի 9-ից՝Ալավերդու վարչական շրջանի կազմում, 1969թ.-ից՝Թումանյանի վարչական շրջանի կազմում: Թումանյանը (նախկին Ձաղիծորը) 1947թ.-ից մինչև 1995թ. ունեցել է քաղաքատիպ ավանի կարգավիճակ: 1995թ.-ին ՀՀ վարչատարածքային բաժանման մասին ՀՀ օրենքով Լոռու մարզի կազմում Թումանյան քաղաքատիպ ավանին տրվել է համայնքի և քաղաքի կարգավիճակ: Թումանյան քաղաքը եղել է արդյունաբերական ավան,որտեղ գործել են ՀՆԳ, ՏՖ, ԲՄԲ, հիվանդանոց, ամբուլատորիա, ԱՀԿ,երեք մանկապարտեզ: Քաղաքի տարածքում գտնվող հրակայուն կավային ապարների հանքավայրի բազայի վրա 1951թ. կառուցվել է Թումանյանի հրակայուն աղյուսի գործարանը, որը գործում էր մինչև խորհրդային կարգերի փլուզումը: Գործարանն արտադրում էր հրակայուն աղյուս, եռաշերտ ծայրակալներ, ընկալափոխանցիկ սարքեր:Թումանյան քաղաքը գտնվում է Լոռու մարզի հյուսիս-արևելյան մասում, զբաղեցնում է Դեբեդ գետի ստորին հոսանքի ավազանի աջափնյա մասը, Դեբեդի կիրճի աջափնյա դարավանդները: Թումանյան քաղաքը մարզկենտրոնից գտնվում է 38կմ, մայրաքաղաքից՝ 150 կմ հեռավորության վրա: Քաղաքի մոտով է անցնում Մ-6 միջպետական նշանակության Վանաձոր-Ալավերդի Վրաստանի սահման ճանապարհը: Թումանյանում զբոսաշրջության զարգացման համար մեծ գրավական է Քոբայրի վանքը: Քաղաքն իր վարչական սահմաններով սահմանակից է Ալավերդի, Օձուն Փամբակ համայնքներին և ՀՀ Տավուշի մարզին:

2002թ.-ին ՀՀ կառավարության կողմից հաստատված պատմության և մշակույթի հուշարձանների ցանկում՝ Թումանյան քաղաքում ներառված է 11 հուշարձան (9 միավոր),

Քաղաքը շրջապատված է անտառներով: Անտառները հարուստ են ծառատեսակներով (ընկուզենի, կաղնի, լորի, հացենի, հոնի, վայրիտանձենի, խնձորենիկային), հատապտուղներով (մոշ, մոռ, մասուր, ալոճկային), մեղրատու թփաբույսերով և բժշկության մեջ օգտագործվող դեղաբույսերով: Հիմնական ծառատեսակներն են լորենին, բոխին և հացենին: Գետափնյա հարթ տարածությունների վրա կան պտղատու ուլազիններ (խնձորի, դեղձի, սալորի, ընկույզիկային):

Բնական հուշարձաններեն Դեբեդի խորը ձորը, գետի երկու ափերին խիստ թեք և աստիճանաձև բարձրացող լանջերի վրա տարբեր չափի քարախորշերը՝ շրջապատված խիստ թեք, անտառապատ լանջերով:

ՔԱՂԱՔ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ, ՔՈՐԱՅՐ ԿԱՅԱՐԱՆԻ ԳՅՈՒՂ

Քոբեր կայարանի գյուղը հիմնադրվել է՝ որպես երկաթուղային կայարան, գտնվում է Դեբեդ գետի ձախ ափին, Թումանյան քաղաքից 1 կմ հեռավորության վրա: Գյուղը վարչատարածքային առումով սկզբում գտնվում էր Թումանյանի ավանային խորհրդի, հետագայում Թումանյան քաղաքային համայնքի կազմում :Քոբեր կայարանով է անցնում Երևան-Թբիլիսի երկաթգծի 4կմ հատվածը: Քոբեր կայարանի գյուղի տարածքը հարուստ է պատմամշակութային հուշարձաններով: Պատմամշակութային հուշարձանները տարբեր են՝ ըստ կառուցման ժամանակահատվածի (Ք.ա. 2-1 հազարամյակից մինչև Ք.հ. 13-15-րդ դարեր), ավելի բազմազան են 13-14-րդ դարերի հուշարձանները (եկեղեցիներ, ամրոցներ, գյուղատեղիներ): Տարբեր են նաև հուշարձանների պահպանվածության աստիճանները՝ սկսած ավերակներից մինչև լավ պահպանվածները:Քոբայրի վանքը 12-13-րդ դդ վանքային համալիր է, որը հարուստ է միջնադարյան մոնումենտալ որմնանկարներով: Վանքը, գտնվելով բարձրադիր դարավանդի վրա՝ իր ճարտարապետականն զուգական տեսքով գրավում է զբոսաշրջիկների ուշադրությունը: Քոբայրի վանական համալիրի (Քոբայրավանք, 12-13-րդ դարեր), կազմում են Մարիամաշեն և գլխավոր միանավերը (12-13-րդ դարեր, երկուսն էլ՝ թաղածածկ) և 13-րդ դարի թաղածածկ եկեղեցիները:

2.ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

Թումանյան քաղաքի հեռավորությունը մայրաքաղաքից՝ 158 կմ է, մարզկենտրոնից՝ 35 կմ հարավ-արևելք, տարածաշրջանային կենտրոն Ալավերդի քաղաքից՝ 14 կմ: Դեբեդ գետի ձախ ափին: Բարձրությունը ծովի մակարդակից մոտ 850-1500 մ է:

3.ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԻ ԿԼԻՄԱՅԱԿԱՆ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

Մթնոլորտային տեղումների միջին տարեկան քանակը (մմ) 85 Օդի միջին ջերմաստիճանը հունվարին (օC) -10 Օդի միջին ջերմաստիճանը հուլիսին (օC) +25: Քաղաքի և Քոբեր կայարանի գյուղի կլիման մերձարևադարձային է, չափավոր շոգ և չորային ամառներով, մեղմ ձմեռներով: Ձմեռը չափավոր ցուրտ է, ձյան կայուն շերտով: Գարունը խոնավ է, երկարատև: Աշունը չափավոր է, երկրորդ կեսին՝ խոնավ: Տեղումների տարեկան քանակը կազմում է 600-650մմ:

4.ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1. Նախկին (ՀԽՍՀ) վարչական շրջանի անվանումը	Թումանյան
2. Բնակավայրի հեռավորությունը՝	
2.1) համայնքի կենտրոնից (կմ)	-
2.2) մայրաքաղաքից (կմ)	150
2.3) մարզկենտրոնից (կմ)	35
2.4) պետական սահմանից ուղիղ գծով (կմ)	70
2.5) նախկին շրջկենտրոնից (կմ)	15
2.6) միջպետական նշանակության ավտոճանապարհից (կմ)	0.5
2.6) մոտակա երկաթուղային կայարանից (կմ)	9
4. Բնակավայրի բարձրությունը ծովի մակերևույթից (մ)	850
5. Բնակավայրի վարչական տարածքը (քառ. կմ/հա)	10.9 / 1096.68
6.Սահմանակից համայնքների և/կամ բնակավայրերի անվանումները	Ալավերդի, Փամբակ, Տավուշի մարզ
7. Բնակավայրի վարչական ղեկավարի հեռախոսահամարը	+37498477346
8. Բնակավայրում փոստային բաժանմունքի առկայությունը(այո, ոչ), քանակը	1
9.Հաստատված գլխավոր հատակագծի առկայությունը (այո, ոչ)	այո
10. Քաղաքացիների սպասարկման գրասենյակի առկայությունը (այո, ոչ)	այո

5. ԲՆԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ, ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԿԱԶՄԸ

	2025թ.
1. Մշտական բնակչության թվաքանակը	1839
2. Գրանցված ծնունդների քանակը	13
2. Մահացության դեպքերի քանակը	25
3. Ամուսնությունների քանակը	4
4. Ամուսնալուծությունների քանակը	0
5. Տնային տնտեսությունների թիվը	635
6. Ընտանեկան նպաստ ստացող տնային տնտեսությունների քանակը	35
7. Կենսաթոշակառուների քանակը	293
8. Հաշմանդամություն ունեցող անձանց քանակը	73

6. ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ, ԿՐԹԱԿԱՆ, ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

	01.01.2025թ.
1. Գրադարանների քանակը	1
2. Արվեստի դպրոցների քանակը	1
3. Երաժշտական դպրոցների քանակը	0
4. Նախադպրոցական հիմնարկների քանակը	1
5. Հանրակրթական դպրոցների քանակը	1
6. Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) ուսումնական հաստատությունների քանակը	0
7. Միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների քանակը	0
8. Բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների քանակը	0
9. Մարզադպրոցների քանակը	0

7. ԲՆԱԿԵԼԻ ՖՈՆԴ

	01.01.2025թ.
1. Բնակավայրի բնակարանային ֆոնդի ընդհանուր մակերեսը (մ²)	34198,5
2. Բազմաբնակարան շենքերի ընդհանուր թիվը	24
3. Բնակելի տների (առանձնատների) ընդհանուր թիվը	146

8. ՀՈՂԱՅԻՆ ՖՈՆԴ ԵՎ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

	01.01.2025թ.
1. Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր (հա)	29,64
2. Բնակավայրերի հողեր (հա)	102.05

3. Արդյունաբերական, ընդերք օգտագործման և այլ արտադրական նշանակության օբյեկտների	9,18
4. Էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտներ	0.88
5. Հատուկ նշանակության	0
6. Հատուկ պահպանվող տարածքների	0,69
7. Անտառային	948.22
8. Զրային	6,02
9. Խոշոր եղջերավոր անասունների գլխաքանակը	99
10. Մանր եղջերավոր անասունների (ոչխար և այծ) գլխաքանակը	0
11. Խոզերի գլուխաքանակը	53
12. Գյուղատնտեսական տեխնիկա	0
12.1 տրակտորներ (քանակը)	0
12.2 կոմբայններ (քանակը)	0
13. Գյուղացիական տնտեսությունների թիվը	0

9.ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐ

1. Էլեկտրական ենթակայանների քանակը	6
2. Բնակավայրի գազիֆիկացման առկայությունը (այո, ոչ)	այո
3. Բնակավայրի աղբավայրի առկայությունը (այո, ոչ)	ոչ
4. Բնակավայրում գերեզմանատան առկայությունը (այո, ոչ)	այո
5. Ներբնակավայրային ճանապարհների ընդհանուր երկարությունը (կմ)	16,9
6. Կոմունալ և ճանապարհաշինական տեխնիկայի առկայությունը	այո
6.1 Ինքնաթափ բեռնատար մեքենաների քանակը	1
6.2 Էքսկավատորների քանակը	1
6.3 Թրթուրավոր տրակտորների քանակը	0
6.4 Գրեյդերների քանակը	0
6.5 Աղբատար մեքենաների քանակը	1
6.7 Բազմաֆունկցիոնալ կոմունալ մեքենաների քանակը	0
6.8 Վակումային փոշեկուլ մեքենաների քանակը	0
6.9 Ավտոաշտարակների քանակը	0
7. Բնակավայրի տարածքով անցնող միջպետական և հանրապետական նշանակության ավտոճանապարհների ընդհանուր երկարությունը (կմ)	4
8. Բնակավայրի տարածքում գործող առևտրային բանկերի մասնաճյուղերի առկայությունը (այո, ոչ) և դրանց քանակը	0
9. Ներհամայնքային երթուղիների առկայությունը (այո, ոչ)	0
10. Ներբնակավայրային երթուղիների առկայությունը (այո, ոչ)	0

10.ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐ

	01.01.2025թ.
1. Բնակավայրում համայնքապետարանի աշխատողների թվաքանակը, որից՝	19
1.1 համայնքային ծառայողներ	10
2. Բնակավայրի բնակիչ ավագանու անդամների թվաքանակը	2

11. ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԻ ՀԻՄՆԱԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Հիմնախնդիրը (նկարագրությունը)	Ակնկալվող լուծումը և լուծման ժամկետները
Գործազրկության բարձր մակարդակ	Հումքի վերամշակման (կաթի, հատապտուղների և մսամթերքի) արտադրամասերի կառուցում, տուրիզմի զարգացում
Ներբնակավայրային ճանապարհներ	Ներբնակավայրային ճանապարհների հիմնանորոգում
Երիտասարդների համար ժամանցային կենտրոնների բացակայություն	Մարզադպրոցների կառուցում և սպորտային կյանքի զարգացում, մշակութային կյանքի զարգացում